

Täysistunto

Keskiviikko 18.12.2019 klo 10.00—1.00

3.10. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia.

Keskustelu

15.48 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen tässä nyt hallintojaoston puheenjohtajana puolustuksen hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä. Valiokunta nostaa esille pääluokasta 27 kaksi keskeistä kokonaisuutta, toisaalta Puolustusvoimien toimintamenot sisältäen henkilöstö- ja kiinteistömenot ja toisaalta Puolustusvoimien aselajikohtaiset hankinnat omalla momentillaan. Pääluokka sisältää myös uuden momentin HX-hankinnan vuoksi. Käyn nämä nyt lyhyesti läpi muutamane kipupisteineen.

Puolustushallinnon toimintamenoihin esitetään noin 8 miljoonaa vähemmän kuin vuoden 2019 budjetissa. Tulevalle vuodelle ehdotus on 1 932 miljoonaa. Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään sadalla hengellä kehyskauden aikana, josta ensi vuonna toteutetaan 40 hengen lisäys. Hallitus lisää momentille 3 miljoonaa, ja lisäys kohdistetaan pääosin vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uuden toimintamallin käyttöönottoon, eli 2,8 miljoonaa liikutetaan momentille 27.10.50. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta pannaan siten toimeen. Valiokunta pitää tehtyjä lisäyksiä ja momenttimuutoksia hyvinä.

Huolimatta henkilöstölisäyksistä valiokunta kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen. Etenkin lakisääteisissä tehtävissä on tapahtunut muutoksia — viitataan nyt sotilastiedustelulainsäädäntöön — ja myöskin kansainvälinen toiminta on kasvanut. Henkilöstön jaksamista on tuettu sopimussotilailla, joihin on viime vuosina osoitettu noin 2 miljoonan lisäys. Budjettiesitys ei sisällä tätä lisäystä, mutta valiokunta lisää momentille 300 000 sopimussotilaitten palkkaamiseen.

Toisena kipupisteinä valiokunta nostaa esiin puolustushallinnon kasvavat kiinteistömenot ja toisaalta myös kiinteistöjen soveltumisen käyttäjille sekä mahdolliset sisäilmaongelmat. Hallitusohjelman mukaisesti puolustushallinnon kiinteistömenojen kustannustehokkuutta täytyy kehittää.

Valiokunta pitää myönteisenä, että Puolustusvoimien toimintamenomomenttia voidaan käyttää myös kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten sekä kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen. Vientilupien myöntämispolitiikan tulee olla johdonmukaista ja ennakoivaa, ja pidämme saamamme selvityksen mukaisesti hyvänä, että hallituksen päätökset eivät ole muuttaneet Suomen aiempaa vientipolitiikan linjaa. Valiokunta kiinnittää huomiota teollisen yhteistyön toteutumiseen isojen hankintojen yh-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

teydessä, ja kotimaisen teollisuuden kanssa haetaan sellaisia vaihtoehtoja, joilla kotimainen teollisuus voi mahdollisimman laajasti osallistua huoltoon ja ylläpitoon. Toistan: kotimainen teollisuus voi mahdollisimman laajasti osallistua huoltoon ja ylläpitoon.

Valiokunta kiinnittää huomiota tuulivoiman ja ilma- ja ilmapuolustuksen yhteensovittamiseen ja hallinnollisten menettelyiden nopeuttamiseen jo alueiden kaavoitusvaiheessa Puolustusvoimien kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Toisaalta tuulivoimatoimijat voisivat vapauttaa alueita muihin käyttöihin, mikäli suunnitelmat tuulivoimasta eivät toteudu. Puolustushallinnon mukaan tällaisia alueita on tuhansia.

Sitten aselajikohtaisista hankinnoista. Kaikkien aselajien osalta valmiutta kehitetään kehyskaudella tasapuolisesti. Tällä vuosikymmenellä on panostettu maavoimiin, tulevalle vuosikymmenellä pääpaino on luonnollisesti laiva- ja HX-hankinnoissa. Momentilla on käytettävissä 779 miljoonaa sisältäen uuden 54 miljoonan tilausvaltuuden. Pääluokassa on lisäksi uusi momentti HX-hankinnoille eli 27.10.19. Näin ollen hävittäjähankintojen läpinäkyvyys budjetin kannalta säilyy. Ensi vuodeksi hankinnan valmisteluun käytetään 10 miljoonaa. Valiokunta kiinnittää huomiota kokonaistaloudellisesti älykkääseen hankintaan huolto- ja ylläpitokustannukset huomioiden.

Viimeisenä nostan esille JTS-säästöjen vaikutuksen. Puolustushallinnossa vuoden 2020 leikkausosuus on 4,8 miljoonaa nousten 19,2 miljoonaan kehyskauden aikana. Valiokunta huomauttaa, että kuten monella muullakaan hallinnonalalla ei puolustushallinnossa ole käynnissä uusia tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä.

Aivan lopuksi totean, että valiokunta pitää hyvänä sitä, että hallinnonalalle kokonaisuudessaan lisätään 34 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2019 budjetissa ja että samalla noudatetaan edelleen vuoden 2017 puolustuselänteiden linjauksia. Kiitämme tästä hallitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Kaikkonen.

15.53 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Puolustusvoimiemme tärkein tehtävä on vastata isänmaan puolustamisesta. Uskottavan puolustuskyvyn edellytyksiä ovat korkea maanpuolustustahto, osaava ja laaja reservi sekä ajanmukainen, toimiva kalusto, mutta pelkällä tahdolla ei pärjätä, vaan kyllähän kyse on myös rahasta. Tämä on ymmärretty niin hallitusohjelmaa kuin ensi vuoden budjettia laadittaessa. Arvostan sitä, että myös oppositiosta tuntuu löytyvän ymmärrystä asialle. Kiitos myös valiokunnalle hyvästä työstä ja hyvistä huomioista.

Hallituksemme vahvistaa Suomen puolustusta päätöksillä, joiden vaikutus ulottuu pitkälle tulevaisuuteen. Ensi vuoden budjetti on yksi näistä ratkaisuista. Kuluva vuosikymmen ei ole ollut Puolustusvoimille se kaikkein helpoin Kataisen hallituksen leikkausten jälkeen. Leikkauksia kohdennettiin niin reserviläiskoulutukseen, harjoitustoimintaan kuin lento- ja alustoimintaan. Materiaalihankkeita leikattiin tai siirrettiin tulevaisuuteen. Leikkuri osui myös varusmiesten maastovuorokausiin. Näitä supistuksia on nyt viime vuosina korjailtu [Mikko Savola: Ja hyvä niin!] — ja hyvä niin. — Kiristynyt turvallisuustilanne ja toisaalta kohentunut taloustilanne ovat näkyneet puolustuksen määrärahoissa. Vuonna 20 maanpuolustuksen korjausvelan lyhentäminen jatkuu, ja hyvä niin.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee panostuksia varusmiesten koulutukseen, reserviläisten kertausharjoituksiin, Maa-, Meri- ja Ilmavoimien kalustoon, johtamisjärjestelmiin ja kyberpuolustukseen. [Mika Kari: Ja hyvä niin!] Merkittävimmät panostukset ovat neljän Pohjanmaa-luokan aluksen hankkiminen Merivoimille ja HX-hanke, jonka myötä vuonna

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

21 valitsemme Hornet-hävittäjille seuraajan. Molemmille hankkeille tuntuu olevan laaja tuki niin hallituksessa kuin oppositiossa, ja hyvä niin. Hävittäjien korvaaminen on välttämätöntä puolustuksemme ja ilmavoimiemme korkeatasoisen toiminnan takaamiseksi. Vanhojen hävittäjien käyttöikä ei ole mahdollista jatkaa.

1,3 miljardin euron arvoinen Laivue-hanke tarkoittaa neljän huippumodernin aluksen rakentamista Raumalla. Uuden Pohjanmaa-luokan aluksilla on ratkaiseva merkitys meri-alueidemme puolustamisessa aina 2050-luvulle saakka. Niillä myös tuetaan maa- ja ilma-puolustuksemme edellytyksiä suoritua tehtävistään. Alusten rakentaminen Raumalla on suomalainen työllisyysteko. Alusten rakentamisen suora työllisyysvaikutus on 3 600 henkilötyövuotta arvioiden mukaan ja kaikkine kerrannaisvaikutuksineen jopa 6 000 henkilötyövuotta. Laivojen rakentaminen kotimaassa on tärkeää myös puolustuskykymme ja huoltovarmuutemme ylläpitämisen kannalta.

Hävittäjähankinnassa yhtenä reunaehtona on teollinen yhteistyö, jota valiokuntakin painotti, jonka osuuden tulee olla vähintään 30 prosenttia hankkeen arvosta. Tämä merkitsee Suomeen osaamista ja työtä. Haluan kuitenkin painottaa, että itse hankinnan valmistelu tehdään täysimääräinen suorituskyky edellä.

Vielä muutamia avainlukuja ensi vuoden budjetista:

Vuoden 20 budjetti sisältää puolustusministeriön pääluokan määrärahoja 3 172 miljoonaa euroa, mikä on vajaa 35 miljoonaa eli 1,1 prosenttia kulunutta vuotta enemmän. Pääluokan osuus valtion budjettitalouden menoista on ensi vuonna noin 5,5 prosenttia, bruttokansantuotteesta noin 1,27 prosenttia. Kansainvälisessä vertailussa tämä on varsin maltillinen.

Puolustusvoimien henkilökunnan työ ei saa jäädä kalustotarpeiden ja hankintojen varjoon. Päivittäiseen tekemiseen tarvitaan riittävät voimavarat, sillä kyse on myös työntekijöiden jaksamisesta. Puolustusvoimien henkilöstön lisäämiseen osoitetut 3 miljoonaa euroa mahdollistavat ensi vuodelle 48 uutta virkaa Puolustusvoimiin, ja hallitusohjelmassa on sovittu sadasta uudesta tehtävästä vuoteen 23 mennessä. Uusia tehtäviä kohdistetaan muun muassa vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen ja kriittisiin henkilöstötarpeisiin, joilla tuetaan valmiuden ylläpitoa ja uusien suorituskykyjen rakentamista. Tämä on hyvä alku. Materiaalihankkeiden ohella myös henkilöstön määrän kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä.

Suomen puolustus nojaa paitsi reservin laajuuteen myös sen osaamiseen. Kyse on yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan mallimme uskottavuudesta. Kertausharjoituksia lisätään alkuvaiheessa miljoonalla eurolla, mikä mahdollistaa koulutettavien reserviläisten määrän kasvattamisen 1 200:lla. Siinä missä vuonna 2012 kertausharjoituksissa kävi vain noin 4 300 reserviläistä, koulutetaan ensi vuonna jo yli 19 000 reserviläistä. [Mikko Savola: Hallitus toimii hyvin tässä!] Lisäys on huomattava, ja niin muuten pitääkin olla.

Herra puhemies! Puolustuskyvyn rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi onkin hyvä, että puolustuspoliitikassa olemme tottuneet hakemaan konsensusta ja jatkuvuutta. Hallitukset vaihtelevat, mutta maanpuolustuksemme pitää olla uskottavaa pitkällä tähtäimellä. [Puhemies koputtaa] Puolustuskyvyn alasajo on helppoa ja nopeaa, mutta sen palauttaminen sitä ei sen sijaan ole. Esimerkkejä ei tarvitse hakea kovin kaukaa ulkomailta.

Arvoisa puhemies! Kaikista tehtävistä pitää selvittää määrärahoilla, joita eduskunta osoittaa, ja esitys vuoden 20 budjetiksi antaa Puolustusvoimille edellytykset suoritua näistä tehtävistä, ja hyvä niin.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt siirrytään yleiskeskustelussa debattivaiheeseen, ja tätä aikaa on suurin piirtein puoli tuntia, 25 minuuttia.

15.58 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan nimissä toteaisin lyhyesti ensinnäkin ministerin näkemyksiin yhtyen, että ulko- ja turvallisuus-, puolustuspolitiikassa Suomessa ei ole hallitusta ja oppositiota. Kaikki voimavarat on suunnattava siihen, että löydämme yhteisen kansallisen näkemyksen näissä kysymyksissä.

Ja sitten siihen listaan, jota tästä perspektiivistä katsottuna näen puolustushallinnossa siinänsä löydettävän. Ensimmäinen kysymys ongelmakohdista on sopimussotilaiden tilanne. Puolustusvoimien henkilöstön ylikuormitus on tällä hetkellä tapissa. Sen takia tämä kysymys on herkkä, se on tärkeä monesta perspektiivistä katsottuna. Toinen on kiinteistömenojen puoli. Se vaatii kustannustehokkuuden vinkkelistä katsottuna kriittistä tarkastelua. Kolmas on toimintamenomomentti, joka on haasteellinen monesta syystä ja vaatii erityistä huomiota myös politiikan puolelta. Ja viimeinen kohta on huoltovarmuus, sen hallinnollinen järjestäminen niin, että siinä Suomen turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka ovat keskiössä, eikä niin, että se on vain teollisuuspoliittisesti painotettu asia.

16.00 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvioesitys tuo Puolustusvoimien henkilöstötilanteeseen pientä helpotusta, kun lisätään reilu 40 uutta virkaa Puolustusvoimiin. Tämä on tietysti oikea suunta, mutta vauhti on kyllä aivan riittämätön. Viesti henkilöstöltä on selvä. Esimerkiksi 43 prosenttia upseereista on kertonut tuntevansa työuupumusta. Ministeriön oman arvion mukaan henkilöstötarve olisi noin 600 henkilöä. Tähän olisin odottanut painokkaampaa puuttumista. Joululahjarahoista saatiin apua sopimussotilaiden palkkaamiseksi 300 000 euron edestä, joskin perussuomalaiset olisivat säilyttäneet sopimussotilaiden koko 2 miljoonan euron määrärahan. Tämä on tärkeä rekrytointikanava Puolustusvoimille, ja odotan, että hallituksen on tulevaisuudessa mahdollista panostaa tähän enemmän.

Kysyisinkin ministeriltä: miten hallitus pyrkii varmistamaan jatkossa, että Puolustusvoimilla riittää osaavaa henkilöstöä?

16.01 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kaikkonen ja myöskin valiokunnan puheenjohtaja Kanerva molemmat korostivat puolustuspolitiikan konsensushakuisuutta, ja edustaja Kanerva kyllä esiintyi hyvin selkeästi myöskin valiokunnan puheenjohtajan roolissa tässä, mikä on syytä nyt tässä noteerata ja huomata.

Sen vuoksi, kun tämä puolustuspolitiikka on konsensushakuista, niin tämä muutosehdotusten listakin on näistä pääluokista pienimpiä, mikä kertoo siitä, että yhteisymmärrystä on paljon.

Yksi silmiinpistävä seikka täällä kuitenkin on, ja se on perussuomalaisten tekemä esitys siitä, että Suomen pitäisi purkaa tuo sitoumuksensa Ottawan valtiosopimukseen, joka tehtiin vuonna 1997 — se sai silloin myöskin Nobelin rauhanpalkinnon, ja 156 valtiota on sen allekirjoittanut. Suomi oli viimeinen EU-maa, joka sen ratifioi, eli kaikki EU-maat ovat siinä mukana. Se sopimushan solmittiin keskeisesti sen vuoksi, että inhimilliset uhrat ovat kaikkein suurimmat, nimenomaan siviiliuhrit ovat suurimmat, ja toiseksi sen vuoksi, [Puhemies koputtaa] että Suomi ei vain edellytä kansainvälisissä asioissa aseistariisuntoja vaan tekee niitä myöskin itse silloin, kun niistä monenkeskeisesti sovitaan.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Kysyisin ministeriltä: eihän ole mitään suunnitelmia siitä, että Suomi ei olisi tässä Ot-tawan miinasopimuksessa edelleenkin mukana?

16.02 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, niin isänmaan asia on yhteinen, ja täytyy sanoa valiokunnan jäsenenä, että tämä suunta, mikä meillä nyt on, kun me panostamme, hankimme lisää rahaa sotilaille, hankimme tarvittavat laivat ja hävittäjät Puolustusvoimille, lisäämme kertausharjoitusten määrää, tämä on kerrassaan isänmaallista toimintaa, ja voin olla erittäin ylpeä, että tällaista suunnitelmaa saa olla toteuttamassa tässä salissa, ja kiitos siitä myös ministerille.

Meidän isänmaan puolustus pohjautuu yleiseen asevelvollisuuteen, ja siinä on ollut nähtävissä sitä, että valitettavasti yhä useampi päättää joko olla sitten suorittamatta varusmiespalvelusta tai valitsee siviilipalveluksen, joka sinällään on tärkeä, mutta pelkällä siviilipalveluksella tätä maata ei kyllä puolusteta. Kysyisin ministeriltä: minkälaisia suunnitelmia sen suhteen on, että tämä varusmiespalvelus, johon tämän maan puolustus nojaa ja johon sen tulee nojata, [Puhemies koputtaa] säilytetään kaikille mielenkiintoisena ja sellaisena mieluisana palveluksena?

16.03 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun kysymykseni koskee asevelvollisuuden kehittämistä. Hallitusohjelmassa on linjattu, että selvitetään järjestelmän kehittämistä yhdenvertaisempaan suuntaan. Suomalaisten maanpuolustustahto on ollut perinteisesti erittäin korkealla tasolla, mutta nuorten parissa tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet, että tämä epätasa-arvoinen, vain nuoria miehiä koskeva velvollisuus koetaan nuorten parissa vieraaksi.

Toisaalta turvallisuus ja maanpuolustus kiinnostavat nuoria. Esimerkiksi lokakuussa Kouvolassa oli Nuorisovaltuustojen Liiton aktiivipäivillä koko viikonlopun teemana kokonaisturvallisuus. Osallistuin kutsuttuna noiden aktiivipäivien ohjelmaan, ja kävimme nuorten kanssa keskustelua Suomen puolustuksesta. Nuoret pitivät erittäin hyvänä sitä, että järjestelmän yhdenvertaisuutta selvitetään. On kysymys myös siitä, että turvallisuusympäristö on muuttunut, turvallisuusuhkat ovat vähän moninaisempia ja olisi myös maanpuolustuksen näkökulmasta järkevää lisätä koko ikäluokan osaamista näissä asioissa.

Kysyisinkin nyt, mikä on aikataulu tämän asevelvollisuuden kehittämistä valmistelevan työryhmän asettamisessa. Käsitykseni mukaan se piti asettaa [Puhemies koputtaa] tänä vuonna, mutta näin ei kai ehdi tapahtua?

16.05 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän HX-hankkeeseen, HX-hankintaan, joka on kymmenien miljardien kuluerä tulevana vuosina valtiontalouteen: talousvaliokuntahan omassa lausunnossaan totesi tämän tosiasian, että nämä Puolustusvoimien suorituskykyhankkeet ovat erittäin merkittävä yksittäinen tekijä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä Suomen julkisen talouden alijäämän ja julkisen velan kasvun taustalla.

Ihmettelenkin, miten oikeistopuolueet näin voimakkaasti, kun he muuten ovat valtiontaloudesta huolissaan, ajavat näitä miljardihankintoja, [Mikko Savola: Se on tärkeä hankinta! — Timo Heinonen: Hallitus ajaa, me hiljaa tuetaan!] etenkin, kun on selvää, että tällaiset monitoimihävittäjät ovat itse asiassa vanhentuvaa sotilasteknologiaa. Esimerkiksi lennokeilla pystytään jo nykyään tekemään iskuja, joita hävittäjät eivät pysty millään muo-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

toa torjumaan. Myöskään risteilyohjuksiin hävittäjät eivät kykene vastaamaan tai ballistiin ohjuksiin. Eli sanonpa, että tässä ollaan tekemässä Suomen historian suurinta hukkainvestointia.

16.06 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Puolustusta on hoidettu hyvin ja pitkäjänteisesti, kiitos siitä myös puolustusministeri Kaikkoselle. Kertausharjoitusten määrän nosto on yksi tämän budjetin erinomaisia puolia, kuten myös Laivue 2020, joka nyt etenee, ja HX-hanke. Myös kansainvälinen yhteistyö, Nato-yhteistyö, Suomi—Ruotsi-yhteistyö ja uudet isäntämaasopimukset, joista viime viikolla kerroitte, ovat hyviä asioita.

Pieni kauneusvirhe on tuo sopimussotilaat-asia, ja toivon, että siihen löytäisimme ratkaisun, että voitaisiin pitää tuo kouluttajamäärä entisellään myös jatkossa.

Sitten nämä kasarmien sisäilmaongelmat: ne meidän pitäisi ottaa eduskunnassa yhdessä vielä entistä vakavammin. Voisin nostaa esille — sain pienen esittelyn tällaisesta suomalaisesta innovaatiosta Pilasterista, jolla on pystytty ratkomaan näitä varsin kustannustehokkaasti. Kannustaisin myös puolustushallintoa selvittämään, voisiko tästä löytyä ratkaisu näihin sisäilmaongelmiin myös kasarmirakennuksissa.

16.07 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten innostus varusmiespalveluksen käymiseen on kuitenkin suhteellisen koholla, mutta siellä tulee vastaan jatkuvasti kysymys taloudellisesta pärjäämisestä. Varusmiespalveluksen päiväraha on 5 euroa 10 senttiä, kun varusmiespalvelus aloitetaan. Se on jäänyt jo siitä perinteisestä tupakkiaskista aika kauas. Ennen vanhaan sitä verrattiin tupakkiaskin hintaan. Nyt en vertaa, en halua motivoida varusmiehiä polttamaan, mutta hintasuhdetta kuitenkin tulisi nostaa. Olisiko mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, että sitä päivärahaa nostettaisiin vähän ylemmäs?

Toiseksi haluan muistutella ministeriä siitä, että virtuaalikoulutusyksikkö on yksi merkittävimpiä toimijoita tulevaisuuden armeijan osalta ja toimii osittain Parolassa myöskin, siellä vähän homeisissa tiloissa, ainakin ne varusmiehet. Voisiko niitä lisenssejä jostain budjetin sisältä vähän päivittää, että olisivat edes meidän normaalitietokoneenkäyttäjien kanssa samalla tasolla? — Kiitos.

16.08 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehyskauden aikana tehdään merkittävät päätökset kalustohankintojen osalta, ja ymmärrän toki, että näin suuret hankinnat aina herättävät paljon keskustelua. Pohjimmiltaan siinä on kuitenkin kysymys siitä, haluammeko pitää puolustuksemme toimintakykyisenä, ja nyt olemme päättäneet, että näin haluamme tehdä.

Erityinen kiitos Laivue 2020 -hankkeen eteenpäin viemisestä, mihin nyt sitten tämäkin budjetti ottaa osaa. Neljän huippumodernin aluksen hankkiminen on toki tärkeää puolustuspoliittisesti mutta myöskin ulkomaankaupalle. RMC, Rauman telakka, nousi oikeastaan tuhkasta nyt merkittäväksi toimijaksi, ja haluan kiittää valtiota siitä, että valtio luottaa suomalaiseseen, kotimaiseen toimijaan ja haluaa myöskin omilla hankinnoillaan edistää suomalaista työtä ja työllisyyttä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola ja sen jälkeen ministeri 2 minuuttia. Sitten jatketaan debattia.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

16.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Könttä paalutti hyvin keskustan linjan siitä, kuinka tärkeää on, että on pidetty kiinni näistä perusperiaatteista: yleisestä asevelvollisuudesta, reservistä, kalustohankinnoista, kaiken kaikkiaan tästä omasta turvallisuudesta, omasta puolustuksesta. Tämä on aivan keskeinen asia. Hyvä näin.

Kyllähän me panostamme paljon puolustukseen. Meidän osuutemme bruttokansantuotteesta tulee olemaan 2 prosenttia tällä vaalikaudella, vuonna 21, kun tämä HX-hanke etenee, joten kansainvälisillä mittareilla me olemme hyvin vahva turvallisuuden tekijä, ja tästä myös saamme kansainvälisesti paljon kiitosta.

Arvoisa ministeri, te kävitte viime viikolla Yhdysvalloissa ja kävitte siellä Ruotsin puolustusministerin ja Yhdysvaltain puolustusministerin kanssa keskusteluita. Ne ovat kaksi tärkeintä kansainvälistä kumppania, mitä meillä tässä puolustusyhteistyössä on. Kuinka näette tämän kehityksen — tämän kehittymisen Ruotsin kanssa, Yhdysvaltain kanssa, bilateraalisen yhteyden ja myöskin tämän kolmenvälisen yhteistyön?

16.11 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva kiinnitti huomiota kiinteistöpuolen kustannuksiin ja huoltovarmuuteen. Molemmat ovat ehdottoman tärkeitä asioita ja työpöydällä parhaillaan, näissä mennään eteenpäin.

Edustaja Ronkainen, työuupumus: Tästä on puhuttu todella puolustushallinnossa. Nämä lisähenkilöt hivenen auttavat sitä, mutta tarvitaan muutakin, se ei vielä ratkaise tätä asiaa, ja esimerkiksi puolustusselonteon yhteydessä toivon, että tätä asiaa pohdiskellaan myöskin ratkaisuja esittäen.

Edustaja Kiljunen, ei ole suunnitteilla tai valmisteilla Ottawasta irtautumista. Puolustushallintohan sai aikanaan rahat jalkaväkimiinojen korvaamiseen. Ne on saatu, ja korvausinvestoinnitkin on tehty.

Edustaja Holopainen, tämä asevelvollisuus — ja samoin edustajat Könttä ja Savola kiinnittivät tähän huomiota. Nyt on todella aseteilla parlamentaarinen komitea selvittämään tätä asevelvollisuuden kehittämistä. Se oli tarkoitus asettaa niin, että se aloittaisi jo ensi vuoden alusta, mutta hallituksen vaihdon takia tässä tulee pieni viive ja sen asettaminen menee nyt tammi- tai helmikuulle, ja siitä noin puolitoista vuotta tarvitaan ehkä työaikaa. Elikkä hanke etenee, mutta muutaman viikon viive tähän nyt vähintäänkin tulee. Yhdenvertaisuutta tarkastellaan siinä yhteydessä myös.

Edustaja Yrttiaho, HX-hanke on, se on totta, arvokas investointi. Hukkainvestointina en sitä kuitenkaan pitäisi. Moni muukin maa tekee investointeja, ja erilaisia hävittäjiä kehitetään. Kyllä niillä on käyttöä tulevaisuudessakin. Lohdutuksena voin sanoa, ettei joka vuosi eikä joka vaalikausi eikä edes joka vuosikymmen näin isoja investointeja tarvitse tehdä, vaan tällä pärjätään sitten vuosikymmeniä eteenpäin.

Edustaja Heinonen ja moni muu kiinnitti huomiota sopimussotilaskysymykseen. Se on tärkeää, ja kiitän eduskuntaa siitä, että siihen pieni lisäpanostus tulee. Niille on käyttöä, ja toivottavasti jatkossakin saadaan tähän lisää panostuksia.

Edustaja Slunga-Poutsalo, varusmiesten päivärahat, voidaanko nostaa — tulee pieni korotus, indeksikorotus, ensi vuoden alusta, ei merkittävä, mutta kuitenkin on huomioitu.

Edustaja Salonen kiitti Laivue 2020 -hankkeesta. Sitä viedään eteenpäin. On hyvä, että saatiin päätökset aikaiseksi.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Puhemies antoi kaksi minuuttia aikaa, se on käytetty. Jos saan lisää aikaa, niin palaan edustaja Savolan kysymykseen Ruotsi- ja USA-yhteistyöstä. [Puhemies: Saatte myöhemmässä vaiheessa!] — Selvä.

16.13 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä puolustusvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Ilkka Kanervan, kanssa siitä, että tässä puolustuspoliitikassa ei ole erikseen hallitusta ja oppositiota. Edellisellä kaudella, pääministeri Sipilän kaudella, eduskunta hallituksen esityksillä vahvisti suomalaisen puolustuspoliitiikan lainsäädäntöä nopeuttamalla kertausharjoituksiin kutsua ja niin edelleen. Tämän pääministeri Rinteen ja pääministeri Marinin hallituksen toimesta ollaan keskitytty nyt henkilöstöön. Sen lisäksi, että me saamme kertausharjoituspäiviä jo yli 20 000:n — ja niitä on tarkoituksena jatkaa tämän hallituksen kauden aikana — olemme lisänneet yli 5,5 miljoonaa euroa henkilöstöön ja tehtävämäärärahoihin. Ja myös tätä kertausharjoituksen tasoa pyrimme nostamaan vuoden 20 jälkeenkin ja samassa yhteydessä lisäämään henkilökuntaa, yli 42 uutta virkaa, ja niin edelleen.

Arvoisa puolustusministeri, pitäisikö meidän kuitenkin sopimussotilaiden lisäksi — tai osin ehkä sijaankin — keskittyä vielä enemmän ja pontevammin henkilöstön, koulutettujen ammattisotilaiden, palkkaamiseen Puolustusvoimien tehtäviin? Olen jo viime kaudella hieman kritisoinut sitä, [Puhemies koputtaa] että hallitus nojaa liikaa sopimussotilaisiin koulutetun henkilökunnan sijaan.

16.14 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen nosti esiin Ottawan sopimuksen ja pelkäsi, että ollaan palaamassa entiseen jollakin tasolla, mutta muistuttaisin nyt edustaja Kiljusta siitä, että maantiede on aina otettava huomioon. Se on varmasti se syy, jonka takia Suomi oli viimeisten joukossa ratifioidessaan sen.

Mutta varsinainen kysymykseni liittyy EU-puolustukseen ja Natoon. Ranskan presidentti Macron nimittäin arvosteli noin kuukausi sitten aika kovin sanoin Natoa muun muassa niin, että Nato on aivokuollut, ja viittasi tällä siihen, että Nato-liittolaisten välillä ei ole koordinointia ja että Yhdysvallat ei olisi enää sitoutunut yksittäisten Euroopan maiden puolustukseen. Tätä kautta hän vaatikin voimakkaasti eurooppalaisen puolustuksen kehittämistä. Nyt kun, ministeri Kaikkonen, kävitte äskettäin USA:n vierailulla, niin mikä käsitys teille muodostui siitä, kuinka sitoutuneita Yhdysvallat ja Nato ovat Euroopan puolustamiseen?

16.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit tässä syksyn mittaan ovat kysyneet puolustusministeriltä sitä, onko mahdollisuutta varusmiesten kotiutusrahan palauttamiseen. Se saattaisi olla yksi keino, jolla sieltä varusmiespalveluksesta kotiutuvia autettaisiin taloudellisesti, koska siellä on osa sellaisia, jotka sitten siirtyvät tuonne kuntien toimeentulotuen piiriin. Siinä mielessä tämä kotiutusrahan palauttaminen voisi olla ei taloudellisesti suuri satsaus, mutta yksi mahdollisuus auttaa näitä nuoria ja myöskin kertoa siitä, kuinka tärkeää tuo varusmiespalveluksen suorittaminen yhteiskunnan näkökulmasta on ja miten sitä arvostetaan. Eläkekertymä olisi toinen, eli että varusmiespalveluksen ajalta kertyisi eläkekertymää aivan niin kuin opiskeluitten ajaltakin kertyy nykyään.

Haluaisin nostaa tästä mietinnöstä esille tämän tärkeän seikan, joka liittyy näihin kiinteistömenoihin ja siihen, ollaanko puolustushallinnossa Senaatti-kiinteistöjen kanssa tar-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kasteltu näitä jatkuvasti nousevia kiinteistömenoja ja toisaalta sitten myöskin sitä, että [Puhemies koputtaa] aika monet näistä kiinteistöistä ovat sisäilmaongelmaisia ja huonossa kunnossa. On nuoria varusmiespalveluksen suorittavia, jotka joutuvat keskeyttämään [Puhemies koputtaa] sen tähden, että sisäilmaongelmat ovat niin suuria.

16.17 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedustelin ministeriltä tilannetta EU:n kaavailemassa lyijykiellossa. Onko tarkoitus siihen ottaa mitään kantaa? Se vaikuttaa myös maanpuolustukseen patruunakustannusten osalta, jos ammuksset kallistuvat ja vapaaehtoinen maanpuolustus tulevaisuudessa maksaa itse omat patruunansa.

Toinen kysymys Laivue 2020:n osalta: Onko hallituksella keinoja kohdentaa työn kohdistumista niin sanotusti suomalaiseen haalarimieheen sen sijaan, että tulisi keikkamiehiä?

Vielä yksi Ottawaan liittyen: Mikä on korvaavan hyppypanoksen tilanne? Onko se edelleen myöhässä? Olen kyllä samaa mieltä, että Ottawasta voitaisiin irrottautua.

16.18 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyberturvallisuudesta huolehtiminen on jatkuvaa askeleen edellä olemista, emmekä voi tuudittautua pumpuliin sen suhteen. Kyberturvallisuudestamme ja sen ajantasaisuudesta on kannettu huolta aina Puolustusvoimissa asti. On tärkeää, että Suomen kyberturvallisuusstrategia on päivitetty, ja kehittämisohjelmaa laaditaan parhaillaan. Tänä jo aiemmin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan käsittelyn yhteydessä kiiteltiin ensi vuodelle tehtäviä lisäyksiä kyberturvallisuuden edistämiseen, ja ne ovatkin todella tarpeellisia. Rahoituksen riittävyys on varmistettava myös jatkossa, ja tästä ei voi yhtään tinkiä. Kysyisin puolustusministeriltä: miten puolustusministeriössä ja Puolustusvoimissa tähän haasteeseen vastataan?

16.18 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma on varmasti oikeassa, että maantiede ja siihen liittyvä puolustusstrategia oli keskeinen syy, että Suomessa ratifiointiprosessi ja Ottawan sopimukseen liittyminen viivästyi verrattuna esimerkiksi muihin Euroopan unionin jäsenmaihin, mutta tietysti samahan koskee kaikkia kansainvälisiä monenkeskisiä aseistariisuntasopimuksia, on sitten kyse kemiallisista aseista, bioaseista, rypälepommeista tai muista joukkotuhoasetyypisistä asejärjestelmistä, jos pyritään kansainvälisesti rajoittamaan niiden käyttöä tai kieltämään niiden käyttö — joillekin maille ne ovat kriittisiä asejärjestelmiä suhteessa niiden omaksuttuun puolustusstrategiaan. Tässä suhteessa perustava ajatus on se, että jos kuitenkin monenkeskiseen maailmaan luotetaan ja yhdessä mennään ja aseriisunnan puolesta puhutaan, niin silloin kun se sattuu omaankin puolustukseen, asevaraisesta turvallisuusajattelusta silloin tingitään jonkin verran sen monenkeskisen yhteistyön hengessä.

16.19 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen kaltaisella maalla ei ole oikeastaan varaa kuin parhaaseen, ja siksi on tärkeää, että silloin kun me teemme hankintoja, hankimme parasta mitä saa, jotta he, jotka laittavat oman henkensä tämän isänmaan puolustamisen eteen, voivat luottaa siihen, että heillä on paras mahdollinen teknologia ja myös paras mahdollinen turva käytössä.

Kysyisin, arvoisa ministeri, hieman hankintojen kotimaisuusasteesta: Meillä on toisinaan mahdollisuus niin sanotusti suosia suomalaista työtä, suomalaista osaamista, mutta

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

olemme huomanneet vaikkapa kuljetuskuorma-autoihin liittyen, että toisinaan se kotimaisuusaste ei ehkä ole kuitenkaan paras mahdollinen, jos verrataan vaikkapa Ranskaan, jossa kotimaisuusaste on korkeampi silloin kun tehdään hankintoja puolustusvoimille tai armeijalle. Voisimmeko tässä vielä parantaa? Elikkä silloin kun on mahdollista, kun teknologiaa löytyy ja osaamista löytyy, suosisimme vielä entistä enemmän suomalaista.

16.20 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa jatkan aika hyvin edustaja Köntän puheenvuoroa. Puolustusteollisuus on tietysti myös huoltovarmuuskysymys, ja sen vienti on yksi tapa tukea meidän puolustusteollisuutta ja tavallaan koko järjestelmän huoltovarmuutta, ja se on siitä näkökulmasta tärkeää. Sittenhän painaa toki myös se, kenelle puolustusmateriaalia viedään maailmassa. Se ratkaisee aika paljon sitä, mihin suuntaan maailma sitten menee, eli jos aseita päätyy autoritääriseen valtioon tai epävakaa-alueelle, niin se on yleensä huono homma. Näissä puitteissa olisi erityisen hienoa, jos suomalainen puolustusteollisuus olisi enemmän esillä Euroopassa, ja tästä kysyisinkin: minkälaisia toimia on mahdollisesti mielessä ja tekeillä suomalaisen puolustusteollisuuden aseman parantamiseksi Euroopassa ja toisaalta ehkä ylipäänsä eurooppalaisen puolustusteollisuus- ja puolustusmateriaaliyhteistyön tiivistämiseksi?

16.21 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen tässä nostikin esiin Ottawan sopimuksen. Suomen sitoutuminen Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen oli suuri virhe. Suomi on alueeltaan laaja ja väkimäärältään pieni, sotilasliittoihin kuulumaton maa, jolle jalkaväkimiinat olivat tärkeä ja kustannustehokas puolustusase — huom. puolustusase.

Miinojen kieltämisen ohella hallituksen kannattaa suhtautua erittäin kriittisesti EU:n kaavailemiin lyijyhaalien ja -ammusten kieltoihin. Edustaja Huru tässä jo asiasta mainitsikin. Reserviläiset ovat Suomen maanpuolustuksen selkäranka, ja lyijyammusten kieltohankkeet vaikeuttaisivat merkittävästi reserviläisten ampumaharjoittelua. Suomella on muusta Euroopasta poikkeava puolustusratkaisu, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen. Ampumataidon ylläpitäminen on vahvasti omaehtoisen ampumaharjoittelun varassa, ja lyijyammusten kieltä heikentäisi kansallista puolustusvalmiuttamme. Miten, arvoisa ministeri, te suhtaudutte EU:n kaavailemaan lyijyammusten kieltoon?

16.23 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hyvin yhtenäisestä halusta puolustaa turvallisuutta on esimerkkinä se, että saimme viime vaalikaudella tiedustelulait lävitse. Se edellytti perustuslainkin muuttamista. Kysyn ministeriltä: ovatko teidän näkökulmastanne resurssit riittäviä puolustushallinnon osalta tässä suhteessa? Samalla uskon, että yhteistyö uuden valiokunnan eli tiedusteluvalvontavalioikunnan kanssa tiivistyy entisestään.

Sitten näihin sisätilakysymyksiin: Tänäpä olemme jättäneet kirjallisen kysymyksen sisätilaongelmiin liittyen. Aivan liian moni joutuu keskeyttämään palveluksen, ja se on erittäin ikävä juttu, iso sokki. Hallitusohjelmassa on sanottu, että tytärliikelaitos perustetaan Senaatti-kiinteistöille, mutta siinä on painopiste enemmän talouden puolella. Uskotteko, että tämä organisaationmuutos tuo ratkaisuja ja kehitystä myös sisäilmaongelmaan?

16.24 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen yhteinäisyys ja yhteistyö on maanpuolustuksen kulmakivi, jota täällä eduskunnassa meidän

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kaikkien on syytä varjella. Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettu laki muuttuu 1.1.2020. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää Puolustusvoimien ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön työnjakoa. Puolustusvoimat eivät enää jatkossa tilaa sotilaallista koulutusta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä. Sen sijaan sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus määritellään tarkemmin. Sitä kehitetään ja koulutuksen nousujohteisuus korostuu. Myös määrärahoihin on tulossa korotuksia. Vapaaehtoisille kouluttajille ja toimijoille tehtiin tänä vuonna kysely. Sen mukaan he ovat sitoutuneita toimintaan ja he kokevat sen merkitykselliseksi. Tehty lakiuudistus herättää kuitenkin monissa kysymysmerkkejä siitä, mitä sotilaallisen koulutuksen siirtyminen Puolustusvoimille oikein tarkoittaa. [Puhemies koputtaa] Motivoituneet vapaaehtoiset haluavat jatkossa kunnan koulutusta. Kysyisinkin: miten suomalaisten motiivi vapaaehtoiseen maanpuolustukseen turvataan myös jatkossa?

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Laukkanen, Savola ja Laiho. Sen jälkeen jokainen vastauspuheenvuoroa pyytänyt on saanut vähintään yhden kysymyksen, sitten ministerin vastaukset. [Ilkka Kanerva: Jotkut kaksi muttei valiokunnan puheenjohtaja!] — Jos valiokunnan puheenjohtaja pyytää... [Jari Myllykoski: Jos saisin ensimmäisen tänä päivänä, niin olisi kyllä ihan kohtuullista! — Naurua] — Valitettavasti ei ole kirjautunut, mutta otetaan huomioon. Jatketaan tätä hetki.

16.26 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten kaikki tiedämme, Suomen asemekanismit ovat hyvin Nato-yhteensopivia tällä hetkellä ja monet meidän puolustukseemme ynnä muuhun liittyvät lähtökohdat ja tavoitteetkin ovat kovin Nato-suuntaisia. Meillä on Nato-kumppanuus, joka takaa Natolle hyvin laajat mahdollisuudet erilaisissa tilanteissa tuoda joukkojansa ja komentokeskuksiansa Suomen maa-perälle. Lisäksi meillä on muita sopimuksia Yhdysvaltojen kanssa.

Olisin kysynyt puolustusministeriltä, että kun tässä samaan aikaan Venäjä aika tiiviisti asevarustelee meidän rajalähialueitamme, muun muassa viime kesänä yhden saaren tässä kunnosti tiettyjä tarkoituksia varten, niin onko odotettavissa, että voisimme käydä tällaisen avoimen Nato-keskustelun eduskunnassa, pohtia sitä, missä me ihan oikeasti menemme tämän Nato-yhteistyön kanssa, ollaanko tässä menossa Naton jäseniksi vai olisiko syytä mennä vai syytä välttää. Minä kaipaisin nyt tällaista tarkennettua keskustelua.

16.27 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:ssa on paljon hyvää, mutta EU ei ymmärrä Suomen puolustusratkaisua kaikilta osin. Tämä ilmenee muutamista asioista. Viime kaudella väännettiin asedirektiivistä hyvin rajusti. Väännettiin siitä, kuinka puoliautomaattiasetta voidaan käyttää ja kuinka meidän vapaaehtoinen maanpuolustuksemme toimii, ja tätä tietoa piti viedä EU:hun hyvin vahvasti. Viime kaudella säädettiin myös laki ampumaradoista ja niihin liittyvistä ympäristötekijöistä, ja nyt jälleen kerran tämä lyijyhaulikieltoasia painaa suomalaisen vapaaehtoisen maanpuolustuksen päälle. Tässä tarvitaan taas hyvin vahvaa yhdenmukaista edunvalvontaa sinne EU-pöytiin päin, koska meillä ampumaradat ovat kunnossa, meillä vapaaehtoinen maanpuolustus tarvitsee näitä lyijyhauleja, joten pitää estää, että tämä ei tule käytännöksi tänne. Se on reserviläisten lisäksi myöskin metsästäjille hyvin vakava asia, mikäli tämä tulisi toteutumaan, [Puhemies koputtaa] ja pyydän kyllä tässä hallitukselta hyvin yhtenäistä toimintaa, kuten meiltä koko salilta, että tämäkin hanke pystytään sinne EU:hun päin torppaamaan.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ja vielä edustajat Laiho, Myllykoski ja Kanerva. Sen jälkeen ministerit.

16.28 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertausharjoitukset ylläpitävät sodanajan joukkojen suorituskykyä ja reserviläisten maanpuolustustaitoja, ja on hienoa, että reserviläisharjoituksia, kertausharjoituksia, lisätään. Sotilaiden palkkaan osoitetut määrärahat ovat kuitenkin siihen riittämättömät, mikä lisää puolestaan henkilöstön kuormitusta, ja voi olla, että ne kertausharjoitukset eivät täysin toteudu. Samoin sisäilmaongelmat kuormittavat henkilöstöä, myös varusmiehiä, niin kuin täällä puheessa on jo tullut esille.

Mutta kysymykseni liittyy naisten asepalvelukseen. On ollut puhetta aikaisemmin, että naisten asepalvelusta kehitetään, mutta nyt siihen ei ole ainakaan osoitettu mitään määrärahoja. Mitä on suunniteltu naisten asepalveluksen kehittämistä ja mahdollisten kutsuntojen aloittamisesta? Onko siihen suunnitelmia?

16.29 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ronkainen, en osaa sanoa, kuinka pitkälle naapuri tulisi metsiä pitkin, jos sieltä tullakseen olisi. Toki varmasti käyttökelpoinen puolustusase ja jalkamiinakin on, mutta en lähtisi kyllä nyt sen varaan rakentamaan — ehkä muita tapoja käydä sotaa on tällä hetkellä enemmänkin.

Mutta olisin kysynyt ministeriltä, kun keskustelua Puolustusvoimien uudistuksesta kuitenkin käydään: olisiko mahdollista, että voisimme yhden nimen muuttaa ja yhden sateenvarjon alle tuoda enemmänkin asioita — että meillä olisi yleinen maanpuolustusvelvollisuus? Meillä on henkilöitä, jotka eivät jostain syystä halua tarttua aseeseen, mutta uskon, että heillä olisi kyberympäristössä tai huoltovarmuudessa annettavaa, esimerkiksi säiden ääri-ilmiöiden osalta. Jospa meillä olisikin enemmän sitä. Minä tarkoitan tällä myös sitä, että ne opiskelijat, jotka ovat kiinnostuneita tietystä alasta, [Puhemies koputtaa] voisivat saada myös työharjoittelua ja kehittää sitä kautta omaa osaamistaan.

16.30 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huolenaiheiden kartta on kansalaisten keskuudessa meillä, ja sivilisaatiomme puitteissa, poikkeuksellisen moninainen tänä päivänä. Sen takia Suomen perusvastaus on tietysti kokonaisturvallisuuskonsepti, josta meidät tunnistetaan, ja sitä on tärkeää kehittää, mutta myöskin sen hallinnollisen pohjan varmistaminen ja sen poliittisen hyväksyttävyyden edistäminen on tässä katsannossa poikkeuksellisen olennaista.

Herra puolustusministeri, kysyn teiltä: Onko teidän ajatuksissanne nykyisen turvallisuuskomitean lisäksi se, että maassa voisi toimia myöskin poliittista edustusta tarkoittava turvallisuusneuvosto, jonka kaltaisia ratkaisuja juuri kokonaismaanpuolustuksellisesta vinkkelistä tunnetaan hieman eri puolilla maailmaa varsin yleisesti? Kysyn, olisiko siinä konseptissa ajattelemisen aihetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen, 3 minuuttia.

16.31 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Jäi vastaamatta edustaja Savolalle Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltojen yhteistyöstä. Ruotsin kanssa yhteistyö on tiivistä ja tiivistyy edelleen. Esittelin näitä ajatuksia hieman viime viikonloppuna jo valio-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

kunnille, viime viikon lopulla tätä esiteltiin. USA on myöskin merkityksellinen yhteistyökumppani, ja on hyvä, että meillä on tämä kolmenkinvälinen yhteistyöpohja olemassa.

Meillä oli hyvät, rakentavat keskustelut viime viikolla Washingtonissa. Näiden keskustelujen perusteella vastaan edustaja Kauman kysymykseen: Kävi ilmi, että Yhdysvallat on kyllä edelleen sitoutunut sekä Natoon että Eurooppaan ja läsnäolo jatkuu. Yhdysvaltain keskustelujen perusteella tuo Naton joulukuun Lontoon huippukokous oli ehkä sittenkin parempi kuin etukäteen odotettiin tai pelättiin.

Edustaja Kari: Koulutetun henkilökunnan palkkaaminen on oikea asia. Siihen on tarvetta. Tuo ensi vuodelle tulevien uusien virkojen määrä on itse asiassa 48 eikä 42.

Edustaja Essayah: Varusmiesten kotiuttamisrahan palauttaminen ja eläkekysymys — molemmat ovat aivan kelpo ajatuksia, mutta ovat enemmän STM:n asioita kuin PLM:n. Ja kiinteistökustannukset: Puolustuskiinteistöt-hanke etenee. Se oli hivenen hankalassa kullmassa vielä alkusyksystä, mutta se on pantu nyt hyvälle raiteille. Tällä hetkellä näyttää siltä, että se palvelee niitä tarkoituksia, mitä puolustushallinnolla on. Se voi olla väline myös näihin sisäilmaongelmiin, joihin on suhtauduttava vakavasti, ja kiinteistökustannusten kovaan nousuun sen pitää olla väline. Nämä ovat molemmat tärkeitä kysymyksiä.

EU:n lyijykiellosta kysyi useampi edustaja. Se on tärkeä asia. Se vaatii suomalaista peräänkatsomista, vaatii meidän edunvalvontaa. Toivottavasti löydetään siinä yhteistä rintamaa. Tällä tietoa lyijyasia ei sinänsä koske Puolustusvoimia, se on saatu jo tietojeni mukaan kyllä blokattua pois, mutta vapaaehtoinen maanpuolustus on vielä ymmärtääkseni avoimessa tilassa, elikkä jatketaan. Varsinkin ampumarjoittelussa on tärkeää, että voimme käyttää lyijypanoksia jatkossakin.

Hyppypanoshanke etenee, ottaa aikansa.

Edustaja Pelkonen: kyberpuolustukseen panostetaan voimakkaasti sekä henkilöstöresursseja että muita resursseja.

Edustaja Köntälle hankintojen kotimaisuusasteesta: Siihen kyllä panostetaan, mutta tämä on tietysti aina tasapainoilua laadun ja hinnan, kotimaisuuden ja huoltovarmuuden välillä. On investointeja myöskin ulkomailta, mutta jatkuvasti tähän asiaan kyllä huomiota kiinnitetään. On tärkeä osa meidän huoltovarmuutta myöskin, että meillä on kotimaista puolustusteollisuutta. Sen takia on tärkeitä, että meillä on myös vientiä ulkomaille. Aina arvioidaan se, että se on eettisesti riittävän kestävällä pohjalla. On tulossa EU-tasolle rahasto, millä voidaan investoida puolustuksen tutkimuskehityshankkeisiin.

Edustaja Kiurulle tiedustelulakien resursseista: Tällä tietoa ne ovat riittäviä, mutta seurataan. Aika näyttää.

Edustaja Sankelo: Vapaaehtoisen maapuolustustyön murros on edessä. Laki tulee voimaan ensi vuoden alusta. Toivon, että kaikki tukevat sitä, niin että tuo iso uudistus saadaan mahdollisimman hyvin vietyä läpi. Yksi tavoite on juuri ollut, että sillä turvataan laadukas koulutus.

Edustaja Laukkanen: Voiko eduskunnassa käydä Nato-keskustelua? Täällä voidaan keskustella ihan mistä eduskunta haluaa, ei siinä mitään. Ainakin tuo selontekokeskustelu, mikä on tulossa, on oiva paikka käydä myös näitä kysymyksiä läpi.

Edustaja Laiho: Nämä naisten asepalveluskysymykset, myös mahdollinen kutsuntakysymys, käydään läpi tuossa komiteatyössä, mikä alkaa myöskin ensi vuoden alussa. Mielestäni se on hyvä käydä siellä läpi.

Edustaja Myllykoski: Yleinen maanpuolustusvelvollisuus on itse asiassa jo perustuslaissa määritelty. Muuta pohdintaa voi käydä tuossa asevelvollisuuskomitean työssä.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

Edustaja Kanervan kysymys siitä, olisiko tällaisessa turvallisuusneuvostoajatuksessa ideaa: Voisi ehkä ollakin. Se vaatii ehkä vähän enemmän pureskelua, mutta hyvä kysymys.

Arvoisa puhemies! Aikaa olisi kulunut enemmänkin, mutta tällä on kai mentävä. Lämmin kiitos erittäin hyvistä kysymyksistä ja hyvästä asenteesta yhteisiin asioihimme.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, mutta sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.36.

Keskustelua jatkettiin kello 00.11.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytynyttä yleiskeskustelua pääluokasta 27.

0.11 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien henkilöstön työkuormitus on vuosien varrella kasvanut muun muassa siksi, että sama henkilöstö vastaa niin varusmiesten kuin reserviläistenkin kouluttamisesta. Tämän vuoksi vuosille 2018 ja 2019 Sipilän hallitus lisäsi 2 miljoonaa euroa sopimussotilaiden palkkaamiseksi, jotta riittävä kouluttajamäärä turvataan.

Rinteen ja Marinin linja on kuitenkin leikata tämä määräraha, ja ihmettelen, miten keskustalaiset voivatkin hyväksyä tällaisen linjan, ja olisiko se mahdollista, että keskusta voisi ottaa kokoomuksen talousarvioesityksen tästä aiheesta vielä mukaan budjettiin.

Tämä esitys sisältää myös pienen lisäkorotuksen kertausharjoitusten määrärahoihin. Hallituksen esitys kertausharjoitusten lisäämisestä on toki tervetullut, mutta lisäpanostuksella nopeuttaisimme kertausharjoitusten määrän ylös ajamista.

Arvoisa puhemies! Uhkaskenaariot kansainvälisessä ympäristössä ovat kasvaneet, ja siksi nämä lisäpanostukset ovat kohdillaan tässä tilanteessa.

0.13 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomen energiantuotanto on suuressa muutoksessa, ja erityisesti tuulivoima on yksi nopeimmin kasvavista energiatuotantomuodoista. On arvioitu, että Suomessa toimivat tuulivoimayhtiöt ovat valmiita investoimaan jopa yli 4 miljardia euroa uuteen tuulivoimaan. Tuulivoima onkin erittäin kustannustehokas tapa tuottaa sähköä.

Tällä hetkellä lähes kaikki tuulipuistot on sijoitettu läntiseen Suomeen. Tämä ei selity läntisen Suomen ylivermaisilla tuuliolosuhteilla, vaan se selittyy Puolustusvoimien kielteisillä päätöksillä. Tuulivoimalahanke voi edetä vain, jos se saa myönteisen lausunnon Puolustusvoimilta. Tuulivoimaloista aiheutuu tutkille varjostusvaikutus, joka lyhentää tutkien kantamaa ja muodostaa katveja. Lisäksi haasteena on välähdysvaikutus, joka häiritsee maalinhavaitsemiskykyä ja aiheuttaa virheilmaisuja.

Alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta nykyinen tilanne on kuitenkin erittäin ongelmallinen. Edullisen sähköntuotannon lisäksi Itä- ja Kaakkois-Suomi menettävät raketin- ja kiinteistöverotuloista kertyvän hyödyn. Kuitenkin juuri Itä- ja Kaakkois-Suomi kaipaavat ripeästi tukea talouteensa uusien verotulojen ja työpaikkojen muodossa. Suo-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

men sähköverkon kannalta olisi järkevää sijoittaa tuulivoimaloita eri puolille Suomea, varsinkin, kun Itä- ja Kaakkois-Suomi soveltuisivat tuuliolosuhteidensa puolesta erinomaisesti tuulivoimatuotantoon. Alueet ovat myös sopivan harvaan asuttuja, joten tuulivoiman vastaisuus asukkaiden suunnalta olisi pienempää kuin Länsi-Suomessa.

Muualla maailmassa tutkahäiriöiden poistamiseen on löydetty toimivia teknisiä ratkaisuja, mutta Suomi on tässä asiassa pahasti jälkijunassa. Nyt on tärkeää, että keinoja, joilla tämä tuulivoimatuotannon kehittämistä estävä ongelma voidaan ratkaista, pyritään löytämään. Hallitus on tekemässä selvitystä asiassa, ja toivon, että tämä selvitys valmistuu ripeästi ja että yhtä ripeästi ryhdytään sen pohjalta myös toimenpiteisiin.

0.15 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tuulivoima on sinänsä ihan kannatettava asia, mutta sen tiedon perusteella, mitä minulla on, se kuitenkin sen verran häiriötä luo meidän ilmapuolustukseemme, että erityisesti kaakkoisen Suomen alueella enempi tuulivoiman rakentaminen vaarantaa kansallisen turvallisuuden. Näin ollen olen vahvasti sitä mieltä, että tuulivoimarakentamiseen niillä alueilla kaakkoisessa Suomessa, joiden suhteen ilmavoimat ja Puolustusvoimat ovat olleet kriittisiä, tulee suhtautua varauksella ja olla pääsääntöisesti rakentamatta näitä tuulivoimaloita.

Mutta erittäin tärkeä asia maamme turvallisuuden kannalta on myös Puolustusvoimien henkilöstön hyvinvointi ja erityisesti tilojen kunto. On paljon tiloja sekä Puolustusvoimilla että tosiasiassa myös Rajavartiostolla ja poliisilla, jotka ovat huonossa kunnossa johtuen siitä, että on homeongelmia ynnä muuta. Tiloja hallitsee Senaatti-kiinteistöt, joka perii näistä tilojen käytöstä varsin suurta vuokraa, mutta välttämättä tilat eivät ole kuitenkaan tarkoituksenmukaisessa kunnossa. Itse asiassa erityisesti Puolustusvoimilla, mutta myös Rajavartiostolla ja poliisilla, käyttömenoiista merkittävä osa ja alati kasvava osuus menee tilakustannuksiin Senaatti-kiinteistöille.

Hallitus on käynnistänyt selvityksen, jolla Senaatti-kiinteistöjen organisaatiota muutetaan siten, että Puolustusvoimien ja turvallisuusalan kiinteistöjä hallittaisiin toisella tavoin, siten, että kustannustaakka ei olisi näin suuri. Viitteitä on siitä, että tämä uusi mekanismi, jolla näitä kiinteistöjä hoidetaan, toimisi kuitenkin valtiovarainministeriön alaisuudessa. Saamieni tietojen ja käsitykseni mukaan olisi kuitenkin parasta, että puolustus- ja turvallisuussektorin kiinteistöjä hallittaisiin näissä substanssiministeriöissä, eli näin ollen puolustusministeriön hoteisiin siirrettäisiin kaikki Puolustusvoimien käytössä olevat kiinteistöt ja niiden hallinta ja niitä ylläpidettäisiin ja hallittaisiin sitä kautta. Näin varmistettaisiin se, että olisi riittävä osaaminen ja ammattitaito kiinteistöjen käyttötarkoituksen ylläpitoon ja niiden kehittämiseen. Samalla saataisiin mahdollisesti pidettyä vuokrat paremmin kurissa ja jopa pienennettyä Puolustusvoimien vuokrataakkaa, joka siis on sanalla sanoen suuri ja jatkuvasti kasvava.

Toivon, että hallitus ottaa tämän huomioon viedessään tätä asiaa eteenpäin, niin että puolustuskiinteistöjen ylläpito ja hoito tapahtuu tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että substanssiosaaminen huomioidaan paremmin ja kustannukset saadaan laskusuuntaan.

0.18 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Kopran puheenvuoroon vielä lisäisin, että olen aivan samaa mieltä siitä, että on tärkeää turvata toimiva ilmavalvonta, mutta kuitenkin vaikuttaa vahvasti siltä, että osin tämä ongelma, tuulivoiman aiheuttama tutkaongelma, olisi todellakin ratkaistavissa erilaisin teknisin keinoin, mahdollisesti lisäensorein tai muin ratkaisuin. Olisi erittäin tärkeää tietää, mikä hinta näillä muilla ratkai-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

suilla olisi, jotta voisimme sitten selvittää, ovatko nämä ongelmat kustannustehokkaasti ratkaistavissa vai eivät. Tällä hetkellä sitä selvitystyötä tehdään, ja on tärkeää, että se tehdään perusteellisesti nimenomaan tästä alueellisen yhdenvertaisuudenkin näkökulmasta.

0.19 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kopra kiinnitti mitä tärkeimpään aiheeseen huomiota tässä, kun nosti varusmiespalveluksen alaisina olevien ihmisten palveluskiinteistöt tässä esiin. On huolestuttavaa ajatella, että yhä tänäkin päivänä varusmiehet kerääntyvät joka viikko palvelukseen niihinkin Sodankylässä oleviin kiinteistöihin, joissa itse olin jo palveluksessa vuosikymmen sitten. Näin jo silloin sen, että nämä tilat eivät ole asianmukaisessa kunnossa. On häkellyttävää, kuinka monta palautetta olen tässä lyhyen kansanedustajaurani aikana jo saanut palveluksen alaisilta nuorilta miehiltä, jotka ovat joutuneet keskeyttämään palveluksensa sen takia, että sisäilmaongelmat ovat vieneet voiton. Tämä on todella surullista, koska nämä nuoret miehet ovat olleet äärimmäisen motivoituneita palvelemaan isänmaan puolesta, ja terveydelliset syyt sitten ovat sisäilman vuoksi tulleet kuitenkin tähän tielle. Toivoisin, että tähän saataisiin nopealla aikataululla muutosta. Budjetin ensimmäisessä käsittelyssä kysyin puolustusministeri Kaikkoselta, mitä ministeri aikoo tälle vakavalle ongelmalle tehdä, ja tuolloin ministeri tiesi kertoa, että keinoja etsitään. Olisi nyt mielenkiintoista tietää, että jokohan niitä tässä vielä joululusviikolla olisi alkanut hiljalleen löytyä.

0.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tänään käydyssä keskustelussa esitin, josko voitaisiin käyttää termistöä eri lailla. Vaikka meillä lainsäädännössä on tämä maanpuolustukseen liittyvä termi ”asevelvollisuus”, niin ”maanpuolustusvelvollisuutta” tavallaan hain enemmän niin kuin terminä käyttöön. Se olisi ehkä oikea ratkaisu siihen, että meillä kaikki, jotka ovat aseistakieltäytyjiäkin, olisivat kuitenkin maanpuolustusvelvollisuuden piirissä, jotta heidän osaamisensa kyberhyökkäyksissä tai ilmastomuutokseen liittyvien sääilmiöiden takia syntyneissä tilanteissa olisi enemmän käytettävissä ja jotta sitä kautta myöskin heidän ammattiin valmistautumisensa palvelisi sekä maanpuolustusta että heidän omaa urakehitystään ja koulutustaan.

Mutta en käyttänyt tätä puheenvuoroa sen takia, vaan juuri siitä syystä, että edustaja Kopra sanoi sen minulle kiroisanan, joka on Senaatti-kiinteistöt. Me olemme jotenkin kummallisessa mallissa, että me aina täällä parjaamme sitä, mutta miksi emme osaa tehdä sille mitään? Miksi meillä on joku sellainen väline, joka tuottaa rahaa meidän yhteiskuntamme palveluille, että sieltä on tuloutusta, ja sitten me aina olemme täällä, että miksi meillä on niin korkeat kustannukset, ja sitten toisaalta meillä pidetään henkilöstöä, joka on valmis Puolustusvoimien asepalvelukseen niissä huonoissa olosuhteissa ja joka joutuu ehkä... Jos provosoin vähän, niin enemmän keskeyttäneitä on homeongelmien takia kuin Cooperin testin takia. Näitä asioita pitäisi nyt oikeasti meidän katsoa, kun tässäkin on taas asia, joka ei ole puoluerajojen rajoittama. Tässä nyt ei ole kyse Nato-yhteistyöstä eikä Ruotsi-yhteistyöstä, vaan tässä on ihan oikeasti meidän nuorien ihmistemme palveluksen suorittamismahdollisuuksista kysymys, siitä, että meillä varusmiehet pystyvät suorittamaan oman asepalveluksensa hyvissä olosuhteissa, ja sitä meidän pitää olla yhdessä tukemassa.

Ja on pakko sanoa, että kiitos, edustaja Kopra, että sain purkautua tästä kirosanasta Senaatti-kiinteistöt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, jatketaan kiroilua.

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

0.23 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla tätä edustaja Myllykosken puheenvuoroa. Vaikka käyttitkin vähän toisenlaisia sanankäänteitä kuin itse käytin, niin ymmärrän asian niin, että olemme tässä yhteisellä asialla ja vielä jopa samalla puolella. Kaikki nämä puutteet tai ongelmakohdat, joita mainitsitte, ovat vakavia ja sellaisia, että ne tulee saattaa yhteisin toimin kuntoon siten, että palvelusympäristö varusmiehille ja henkilökunnalle olisi jatkossa turvallisempi. Meillä on vakavia puutteita varuskunnissamme tässä asiassa. Se tässä välillä meinaa pistää kiroiluttamaan, että meillä tämä hallintomalli näille kiinteistöille on jotenkin outo eikä tilanne tunnu oikenevan, vaikka me kuinka täällä eduskunnassa sitä vaadimme.

Edustaja Heikkinen otti tuossa erinomaisen seikan esille, puhui sopimussotilaista. Budjetissahan on ollut parin miljoonan määräraha tähän asti sopimussotilaiden värvämiseen. He ovat nuoria varusmiespalveluksensa päättäneitä henkilöitä, jotka jäävät töihin Puolustusvoimiin määrääjäksi ja toimivat varusmieskoulutuksessa mukana ja oppivat vähän ammatin alkeita siellä ja samalla helpottavat vakinaisen henkilökunnan työtaakkaa. Samalla tämä sopimussotilasmenettely toimii mainiona keinona tutustua sotilaan ammattiin ja monen osalta varmasti rohkaisee sitten pyrkimään jatko-opintoihin sotilasalalla. Näin Puolustusvoimat saa sitäkin kautta hyvin uutta henkilökuntaa töihin.

Nyt tämä määräraha sitten hallituksen toimesta poistettiin talousarvioesityksestä. Valtiovarainvaliokunnassa vähän sitä sinne palautettiin, mutta mielestämme tämä tulisi ottaa vakavammin esiin ja huomioida vakavammin ja kunnolla talousarviossa. Olemmekin esittäneet vaihtoehtobudjetissamme, että vähintään 2 miljoonaa euroa budjetoitaisiin joka vuosi sopimussotilasjärjestelmän ylläpitoon, jotta saamme tämän merkittävän avun varuskuntiin koulutustehtäviin käyttöön.

0.25 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin kiinnitän huomiota tähän edustaja Myllykosken nostamaan pohdiskeluun siitä, minkä takia emme pääse oikein kiinni tähän Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustusvoimien väliseen ikävään tilanteeseen. Olen itse sitä henkilökohtaisesti sillä tavalla abstrahoinut, että politiikassa näinä päivinä tuntuu olevan niin, että sellaiset asiat, joista me olemme herttaisen samaa mieltä täällä kaikki, eivät oikein etene, eivät sitten millään, mutta sellaiset asiat, joista ollaan mahdollisimman riitaisia, menevät pienilläkin eroilla sitten läpi. Ja tässähän on semmoinen aihe, varusmiesten sisäilmaongelmat, että jos ministeri Kaikkonen siihen nyt löytää viisasten kiven, niin en näe hetkeäkään syytä, minkä takia täältä oppositiosta ei voitaisi antaa kaikkea tukea näitten keinojen etsimiselle, jos se vain teille kelpaa.

0.26 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Nopeasti kommentti tähän sopimussotilasasiaan. Tyttäreni on juuri sopimussotilaana, ja kuten edustaja Kopra sanoi, se on hyvä tie nähdä sitä alaa, onko se oikea vai ei, ja antaa hyvät mahdollisuudet.

Toinen, mihin nopeasti kommentoin ja mikä jäi päivällä hieman kesken, on tämä Ottawan miinasopimus, ja täytyy kyllä sanoa, että itse 15 kuukautta Afrikassa miinoja raivaneena olen sitä mieltä, että Suomen kannattaa Ottawan sopimuksesta irrottautua. Kyllä minä näen — harmi, ettei edustaja Kiljunen ole täällä — että se on köyhän ja pienen maan puolustusase ja erittäin tehokas sellainen. Kun iso valta yrittää tulla, niin kyllä miinakentässä se etenemisinto hytyy, ja väitän, että kun suomalainen sotilas tekee miinoitteen ja kartaston siitä, se on helpompi raivata kuin ne, mitä raivasimme Afrikassa, joista ei ollut

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

mitään miinakarttoja. Eli uskon, että teemme sen vastuullisemmin, jos nyt sodankäynti voi koskaan vastuullista olla.

0.28 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille, että olette pitäneet keskustelua yllä, niin että ehdin tähän keskusteluun vielä matkaan.

Arvoisa puhemies! Maanpuolustustahto on puolustuksemme ydin. Se säilyy, kun ihmiset kokevat Suomen oikeudenmukaiseksi ja puolustamisen arvoiseksi. Tarvitsemme jatkossakin oman, uskottavan puolustuskyvyn, joka perustuu koko Suomen puolustamiseen, yleiseen asevelvollisuuteen ja koulutettuun reserviin. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on turvattava koko Suomessa.

Puolustusvoimien strategisista suorituskyvyistä on huolehdittava. Hornetien suorituskyky korvataan täysimääräisesti. Laivue 2020 rakennetaan Raumalla, mikä vahvistaa suomalaista telakkaosaamista, työllisyyttä ja meriteollisuutta.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka tekee käytännönläheistä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaisesti kumppanien kanssa. Suomella on verkottunut puolustus, joka koostuu vahvasta, uskottavasta puolustuskyvystä ja laajasta, kansainvälisestä yhteistyöstä pitäen sisällään tiiviin Ruotsi-yhteistyön, pohjoismaisen puolustusyhteistyön, EU:n puolustusyhteistyön syventämisen, kahdenväliset puolustus sopimukset, Suomi—Ruotsi—Yhdysvallat-puolustusyhteistyösopimuksen, Ison-Britannian johtaman Joint Expeditionary Forcen nopean toiminnan yhteistyön, Saksan johtaman FNC-kehysvaltioyhteistyön ja Ranskan johtaman Euroopan interventioaloiteyhteistyön (EI2).

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut huonompaan suuntaan, ja muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen. Itämeren alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut, ja sotilaallinen toiminta alueella on aktiivista. Kybertoimintaympäristön ja hybridiuhkien merkitys kasvaa, eikä niiden käyttöä poliittisten tai sotilaallisten päämäärien saavuttamiseksi voida sulkea pois. Vaikka Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, strategiset yllätykset ja turvallisuusympäristön muutokset ovat mahdollisia. Kehityksen seurauksena Suomi on parantanut tilannetietoisuutta ja valmiutta.

Euroopan unioni vahvistaa puolustusulottuvuuttaan useiden aloitteiden avulla ja varautuu laaja-alaisen uhkien torjuntaan. Unionin puolustusyhteistyötä tiivistetään muun muassa pysyvän rakenteellisen yhteistyön avulla. EU:n jäsenenä Suomi ei voi olla ulkopuolinen, jos sen lähialueella tai muualla Euroopassa turvallisuus on uhattuna. Puolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu toimintaympäristöön suhteutettuun valmiuteen ja torjuntakykyyn. Suomi varautuu sotilaallisten uhkien torjuntaan ylläpitämällä nykymuotoista suorituskykyisiin asejärjestelmiin ja laajaan reserviin perustuvaa puolustusratkaisua sekä valmistautumalla antamaan ja vastaanottamaan kansainvälistä apua.

Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Hallituskaudella laajennetaan kahdenvälistä ja alueellista puolustusyhteistyötä Ruotsin kanssa. Hallituskaudella kehitetään transatlanttista yhteistyötä sekä lisätään yhteistyötä Norjan kanssa. Pohjoismaiden Nordefco-yhteistyön painopisteet ovat tilannekuvayhteistyössä ja koulutus- ja harjoitustoiminnassa.

Hallituskauden alussa asetetaan laajapohjainen parlamentaarinen komitea selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Kertausharjoitusten määrää nostetaan asteittain vaalikauden aikana. Tavoitteena on 20 prosentin lisäys nykyisestä tasosta hallituskauden loppuun mennessä. Puolustusvaliokunta on pi-

Budjetin alikohta PTK 85/2019 vp

tänyt valitettavana, ettei ensi vuodelle ole määrärahaa sopimussotilaiden palkkaamiseen. Eduskunta kuitenkin lisäsi sopimussotilaiden palkkaamiseen 300 000 euroa joulurahoista. Hyvä niin, nimittäin tämä oli tärkeä lisäys. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Puolustusministeriössä on käynnissä selvitys alueellistamisen mahdollisuuksista. Jo nyt Puolustusvoimat on läsnä ympäri maata. Koko laajaa maatamme on puolustettava ja varmistettava alueellisille ja paikallisille joukoille asianmukainen ja ajantasainen varustus.

0.34 Janne Heikkinen kok: Kunnioitettu puhemies! Tässä edustaja Huru nosti esiin Ottawan sopimuksen, joka oli kiistatta virhe niin budjetin näkökulmasta kuin maanpuolustuksemme uskottavuuden ja tehokkuudenkin näkökulmasta. Uskallan väittää, että aikanaan Ottawan sopimuksen ratifiointiin päädyttiin täysin vääristä syistä. Jalkaväkimiinahan on ensisijaisesti kustannustehokas puolustusväline, ja se on tarkoitettu ensisijaisesti väkivalloin maahan tunkeutuvaa vihollista vastaan, ja väitänpä, että ne syyt, miksi päädyttiin tähän Ottawan sopimuksen ratifiointiin, eivät olleet maanpuolustukselliset vaan pikemminkin Suomen silloiseen ulkopolitiikan linjaan halutut tällaiset eräänlaiset oman kilven kiillottamiseen liittyvät syyt. On todellakin valitettavaa niin talouden näkökulmasta kuin Suomen puolustuksenkin näkökulmasta, että niinkin hölmö sopimus mentiin aikanaan allekirjoittamaan, ja olen kyllä Hurun kanssa ehkä sikäli samaa mieltäkin, että tästä sopimuksesta olisi kyllä syytä päästä eroon ja palauttaa jalkaväkimiina takaisin meidän Puolustusvoimien repertuaariin.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.